

## SYMBOLISTA VE STÍNU TOTALIT: NOVÁ PUBLIKACE HISTORIKA MARTINA JINDRY

*Společná tisková zpráva Ústavu pro studium totalitních režimů a Galerie hlavního města Prahy  
ze dne 18. 9. 2025*

**Ústav pro studium totalitních režimů (ÚSTR) ve spolupráci s Galeríí hlavního města Prahy (GMHP) vydávají novou publikaci historika Martina Jindry s názvem *Troje dveře do chrámu v nás. Symbolista František Bílek a jeho rodina v osidlech 20. století*. Kniha přináší nový pohled na jednoho z nejvýznamnějších českých výtvarníků – sochaře, grafika a mystika Františka Bílka – a především na dosud neprozkoumané osudy jeho nejbližších.**

Ačkoli je Bílkovo výtvarné dílo předmětem uměleckohistorických studií již více než století, jeho rodinný příběh zůstával dlouho opomíjen. Historik Martin Jindra z ÚSTR se více než deset let věnoval pátrání v domácích i zahraničních archivech, aby zrekonstruoval spletité a silné životní osudy Bílkovy dcery Berty a syna Františka Jaromíra. Vznikla tak publikace, která propojuje výtvarné, osobní a politické dějiny s mimořádnou citlivostí a badatelskou precizností.

*„František Bílek vytvořil monumentální díla o smyslu lidského utrpení, víře a zápasu ducha. Ale až poznáním dramatického osudu jeho nejbližších začneme jeho tvorbu skutečně chápat v plném rozsahu. Životní příběhy jeho dětí – Bertiny obětavosti a Františkova hledání místa ve světě – zrcadlí hluboké otisky 20. století: totalitu, exil, vnitřní věrnost i ztrátu domova,“* vysvětluje **autor publikace, historik Martin Jindra**.

Kniha sleduje i Bílkovo poslední životní období v ústraní jihočeského Chýnova, kde s bolestí vnímal vzestup nacismu a zánik hodnot, v něž věřil. Zatímco jeho syn emigroval do Jižní Ameriky, dcera Berta zůstala v komunistickém Československu a přes mnohé vnější překážky až do své smrti v roce 1971 pečovala o umělecký odkaz svého otce. *„Dějiny nejsou jen sledem politických událostí, ale také citlivým klubkem vztahů, rozhodnutí a vnitřních zápasů. Touto knihou jsem se pokusil přiblížit lidský rozměr rodiny, která stála za známým jménem, a přitom sama nesla tíhu dějin na vlastních bedrech,“* doplňuje Martin Jindra.

Osobní i kolektivní rovina příběhu Františka Bílka a jeho potomků představují silnou výpověď o 20. století – době, která opakovaně vstupovala do života jednotlivce a formovala jeho hodnoty i osudy. *„Publikace Troje dveře do chrámu v nás výjimečným způsobem propojuje umění, paměť a historii. František Bílek nebyl jen tvůrcem mystických děl – byl také otcem, jehož děti čelily represím, exilu i zklamáním z totalitních režimů. ÚSTR se dlouhodobě věnuje připomínání konkrétních lidských osudů, a právě tato kniha je výmluvným svědectvím toho, jak politické dějiny pronikají do života jednotlivce a jeho rodiny. Jsem rád, že jsme mohli spojit síly s Galeríí hlavního města Prahy a přispět k hlubšímu porozumění české kulturní paměti,“* sdělil **Ladislav Kudrna, ředitel Ústavu pro studium totalitních režimů**.

Kniha vychází ve spolupráci s Galeríí hlavního města Prahy, která dlouhodobě spravuje Bílkovu vilu v Praze na Hradčanech i rodinný dům s ateliérem v Bílkově rodném Chýnově. Publikace je zároveň doprovázena samostatnou studií profesora Jana Royta o pomnících padlým v tvorbě Františka Bílka a samotné kontextualizaci v období první republiky. Další nadstavbu graficky nadstandardně zpracované monografie tvoří soubor unikátních fotografií, z nichž mnohé nebyly dosud publikovány.

*„Publikace představuje zásadní obohacení bádání o Františku Bílkovi – nikoli pouze skrze jeho dílo, ale prostřednictvím osudů jeho nejbližších. Autor přesvědčivě mapuje dramatické životní cesty Bílkových dětí na pozadí zásadních dějinných zlomů 20. století. Nově interpretované období pozdní tvorby Františka Bílka přináší i cenné poznatky k výtvarné reflexi válečných událostí. Jde o výjimečnou syntézu uměleckého, historického i lidského pohledu,“ uvedl historik umění Jan Royt.*

Kniha tak není jen historickou rekonstrukcí osudů jedné výjimečné rodiny, ale i příspěvkem k aktuální diskuzi o vztahu umění, paměti a identity. „GHMP jako správce archivu i pozůstalosti Františka Bílka vítá každý badatelský příspěvek, který prolamuje bariéru mezi veřejností na jedné straně a osobností a tvorbou Františka Bílka na straně druhé. Ačkoliv nelze upřít tuto snahu dosavadnímu bádání, zůstává Bílek stále ještě nepochopen a pro mnohé jeho tvorba neproniknutelná. Vnímám jako velice důležité zprostředkovat peripetie umělce i jeho rodiny, jelikož tyto osudové i každodenní okolnosti mohou být perspektivou k pochopení jeho lidských i uměleckých pohnutek, které jsou pak ruku v ruce klíčem k přijetí jeho ideově komplikovaného díla. Kniha Martina Jindry je nepochybně důležitým krokem na této cestě,“ doplňuje **Magdalena Juříková, ředitelka Galerie hlavního města Prahy.**

*„František Bílek patří k nejvýznamnějším českým umělcům, jehož dílo je nedílnou součástí naší kulturní identity. Publikace Martina Jindry ukazuje, že za velkými uměleckými činy stojí i silné lidské příběhy – příběhy, které formovaly Františka Bílka a jeho rodinu v bouřlivém 20. století. Jsem rád, že hlavní město Praha prostřednictvím Galerie hlavního města Prahy o tuto linii českého umění a paměti dlouhodobě pečuje a podporuje její objevování,“ uzavírá pražský náměstek pro kulturu, cestovní ruch, památkovou péči, výstavnictví, národnostní menšiny a animal welfare Jiří Pospíšil.*

Kniha *Troje dveře do chrámu v nás* je dostupná v prodejnách GHMP a u vybraných knihkupců. V následujících měsících proběhne také série doprovodných akcí, mezi nimiž nebudou chybět autorská čtení, odborné diskuse či tematické prohlídky Bílkovy vily.

**Více informací o publikaci i doprovodných akcích naleznete na [www.ustrcr.cz](http://www.ustrcr.cz) a [www.ghmp.cz](http://www.ghmp.cz)**

**PhDr. Martin Jindra** (\* 1973) je historikem působícím v Ústavu pro studium totalitních režimů, kde se dlouhodobě specializuje na dějiny církví a náboženský život v období dvacátého století, zejména v letech 1938–1989. Ve svém výzkumu se zaměřuje především na perzekuci křesťanských církví během nacistické okupace a komunistické diktatury a na formy odporu věřících vůči totalitním režimům. Jeho práce propojují archivní bádání, orální historii a interdisciplinární přístupy k otázkám víry, identity a společenské angažovanosti. Martin Jindra absolvoval studium teologie na Husitské teologické fakultě Univerzity Karlovy (1997–2003), později získal rigorózní titul PhDr. v oblasti kulturních dějin (2018, Univerzita Pardubice). V Ústavu pro studium totalitních režimů pracuje od

roku 2009. Je autorem řady publikací, které přinášejí nový pohled na problematiku moderních církevních dějin. Mezi jeho nejvýznamnější odborné práce patří monografie *Česká pravoslavná církev od Mnichova po obnovu v roce 1945* (ÚSTR, 2015) a *Sáhnout si do ran tohoto světa. Perzekuce a rezistence Církve československé (husitské) v letech 1938–1945* (ÚSTR – CČSH, 2017). V posledních letech se zaměřuje na životní osudy rodiny sochaře Františka Bílka. Je editorem sborníku *Víra a umění Františka Bílka* a jedním z autorů reedice zásadního sborníku *František Bílek (1872–1941)*, který připravila Hana Larvová. Martin Jindra je tak jedním z klíčových odborníků ÚSTR pro problematiku vztahu víry, odporu a totalitních režimů v českých dějinách 20. století

**SLEDUJTE NÁS TAKÉ NA SOCIÁLNÍCH SÍTÍCH:**

<https://www.facebook.com/UstavProStudiumTotalitnichRezimů>  
<https://www.facebook.com/GHMP.cz>  
[https://www.instagram.com/ustr\\_cr/](https://www.instagram.com/ustr_cr/)

<https://www.instagram.com/ghmp.cz/>  
<https://www.youtube.com/channel/UCAXTWJzssjzpM0pqhQ7loHQ>  
<https://www.youtube.com/channel/UCFza7CbuuLIM3bfW1xtKFBg>

## KONTAKTY PRO NOVINÁŘE:

### **Galerie hlavního města Prahy**

Ing. Jana Smrčková, vedoucí, PR a Marketing  
+420 778 710 688, [jana.smrckova@ghmp.cz](mailto:jana.smrckova@ghmp.cz)

### **Ústav pro studium totalitních režimů:**

Mgr. Petra Jungwirthová, MBA, vedoucí odd. komunikace / tisková mluvčí  
+420 770 172 146, [press@ustrcr.cz](mailto:press@ustrcr.cz)

**ÚSTAV PRO STUDIUM TOTALITNÍCH REŽIMŮ (ÚSTR)** je organizační složkou státu, do jehož činnosti lze zasahovat pouze na základě zákona. (Činnost a poslání ÚSTR jsou ukotveny Zákonem o Ústavu pro studium totalitních režimů a o Archivu bezpečnostních složek 181/2007 Sb. ze dne 8. 6. 2007). Definuje se jako paměťová instituce zkoumající dobu nacistické okupace 1939–45 a dobu komunistické nadvlády 1948–1989. Poskytuje veřejnosti výsledky své činnosti, zejména zveřejňuje informace o době nesvobody, o období komunistické totalitní moci, o činech a osudech jednotlivců, vydává a šíří publikace, pořádá výstavy, semináře, odborné konference a diskuse. Spolupracuje s vědeckými, kulturními, vzdělávacími a dalšími institucemi za účelem výměny informací a zkušeností v odborných otázkách, stejně tak se zahraničními institucemi a osobami, které mají obdobné zaměření. Podřízenou organizací ÚSTR je Archiv bezpečnostních složek (ABS), který spravuje veškeré písemnosti všech bezpečnostních složek z doby nacismu i komunismu, tedy nejenom Státní bezpečnosti, ale i Veřejné bezpečnosti, civilní a vojenské rozvědky. Ředitelem Ústavu pro studium totalitních režimů je **Ladislav Kudrna**.

**GALERIE HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY (GHMP)** je příspěvkovou organizací zřízenou Magistrátem hl. m. Prahy, která od roku 1963 plní roli klíčové instituce v oblasti prezentace, dokumentace a péče o výtvarné umění na území hlavního města. Ve svých sbírkách spravuje více než 16 000 uměleckých děl převážně z období od druhé poloviny 19. století až po současnost, a to napříč médii – od malby a grafiky přes fotografii až po videoart. Významnou součástí činnosti galerie je rovněž péče o veřejnou plastiku v metropoli, včetně památníků, kašen či pamětních desek. GHMP se vedle výstavní a sbírkotvorné činnosti intenzivně věnuje také edukaci: pořádá výtvarné dílny, komentované prohlídky i dlouhodobé programy pro školy, seniory a znevýhodněné skupiny. Galerie se dlouhodobě profiluje jako otevřená instituce usilující o dialog mezi uměním, městským prostorem a veřejností.